

Copertă: *Ionuț Ardeleanu-Paici*
Tehnoredactor: *Rodica Boacă*

Îngrijire ediție: *Beatricea Roximaria Albu*

© 2015 Editura Paideia
Piața Unirii nr. 1, sector 3
București, România
tel.: 021.316.82.10
e-mail: office@paideia.ro
www.paideia.ro
www.cadourialese.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LECCA, OCTAV-GEORGE

Familii de boieri mari și mici din Moldova /
Octav-George Lecca ; coord. ed. Ion Bănșoiu. -
București : Paideia, 2015
ISBN 978-606-748-093-1

I. Bănșoiu, Ion (coord.)

94(498.3):929.642

OCTAV-GEORGE LECCA

FAMILII DE BOIERI MARI ȘI MICI DIN MOLDOVA

**Istorie și genealogie
după izvoare autentice**

Coordonatorul ediției **ION BĂNȘOIU**

paideia

amilie de origine greacă, venită întâi în Moldova la începutul secolului. Pe atunci erau: postelnicul DUMITRU PLAGINO, însurat cu fata vornicului Ghica, și postelnicul CONSTANTIN PLAGINO, ginerele lui Alexandru Vodă Moruzi.

Ei se înrudită cu mai multe familii însemnate. Nicolae Ghica-Comănești țină pe Catinca Plagino. Paharnicul ALEXANDRU PLAGINO era însurat cu Alexandrina Știrbei, având doi copii: ALEXANDRU și Elena.

Principele Constantin Ghica s-a căsătorit cu Zoe Plagino etc. Azi: CONSTANTIN, ALEXANDRU, senator.

VENTURA

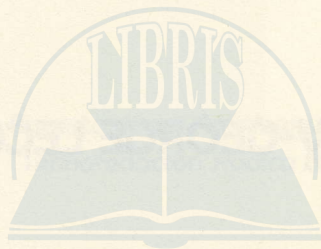
amilie din Moldova, de origine greacă-fanariotă. Trunchiul ei este CONSTANTIN VENTURA, mare dragoman al Porții otomane, decapitat la Constantinopol în anul 1731, din ordinul marelui Vizir, pentru aflarea unor scrisori compromițătoare către Principele Mihai Racoviță (Xenopol, V, 67). Urmașii acestuia stabilindu-se în țară în secolul trecut, întâlnim la 13 august 1785 pe NICOLAE VENTURA, boier în Moldova. Familia are mai mulți reprezentanți, înrudindu-se în secolul trecut și al nostru cu mai multe din familiile mari ale Moldovei.

CUPRINS

ABAZA	5
ARBORE	7
ASAN	11
BALICA	13
BALȘ	15
BAȘOTĂ	23
BELDIMAN	26
BOGDAN	30
BUHUȘ	35
CALLIMAKI	38
CANTEMIR	42
CATARGI (Valahia și Moldova)	49
CÂRJĂ	54
CEAUR	56
CERCHEZ	59
CONACHI	61
COSTIN	64
CUZA	70
DABIJA	76
DONICI	80
FLONDOR (Bucovina)	83
FLORESCU (Mogâlde)	87
GHICA (ramura din Moldova)	89
GOIAN (Bucovina)	93
HĂBĂȘESCU	95
HASDEU (și Petriceicu)	97
PETRICEICU	99
HRISOVERGHI	104
HURMUZACHI (Bucovina)	106
IURAȘCU	109
JORA	110
KEȘCO	114

KOGĂLNICEANU	115
KOSTAKE (Boldur)	117
EPUREANU	120
PATRAȘCAN	123
NEGEL	123
LĂȚESCU	124
TALPAN	124
KRUPENSKY	125
LECCA (din Moldova)	129
LUPU	131
MICLESCU	132
MOȚOC	135
MOVILĂ	137
Dinastia MUȘAT	145
NEGRI	150
MAVRODIN	150
NEGRI	151
NEGRUZZI	153
PALLADY	155
PRĂJESCU	158
RACOVITĂ (Moldova-Valahia)	160
ROSETTI (Bibica)	167
ROSETTI	169
Ramura din Valahia	170
Ramura din Moldova	172
Rosnovanu	173
Rosetti-Solescu	174
Rosetti-Ciortescu	175
Rosetti-Bălănescu	175
Rosetti-Răducanu	176
Rosetti-Tețcanu	176
Rosetti-Orășeanu	176
Rosetti-Filipescu	177
SBIERA (Bucovina)	178
ȘENDREA	183
ȘEPTILICI	185
SION	188
STÂRCEA (Bucovina)	190
STROICI	191
STURDZA	195
TĂUT	204

TOMȘA	208
URECHE	211
VÂRNAV	216
ALTE FAMILII BOIEREȘTI	219
ARAPU	221
ASLAN	221
BOZIANU	222
BRĂESCU	222
BURGHELE	223
B O U	223
CANANO	224
CAZIMIR	224
CIOGOLEA	225
DUCA	225
GANE	226
GHERGHELY	226
HURU	227
NECULCE	228
PISOSKI	228
RAZU	228
SCORȚESCU	229
URSACHE	229
FAMILII DE ORIGINE STRĂINĂ	232
LAMBRINO	235
MANU (Moldova-Valahia)	236
I. Ramura din Moldova	237
II. Ramura din Muntenia	238
MILLO (Moldova)	240
VLASTO	242
PLAGINO	244
VENTURA	244

ABAZA

amilie stabilită în Moldova, din timpul lui Vasile Lupu, secolul al XVII-lea, fiind „cerchezi de-ai lui Vasile Lupu”, cum zice cronica.

Într-adevăr, ca și familia Cerchez, ea era originară dintre cerchezii din Caucaz, în care parte e o regiune locuită de poporul „*Abazi*”, de unde venise apoi în Moldova (v. Hasdeu – Etymol. magnum).

Un act de la Dabija Voevod 1662 (vezi Hasdeu id.) vorbește despre un *Abază*, care nu știm ce legătură însă avea în această familie: „...Păstrăvăanii ce este în ținutul Neamțului, care au fost al lui Gavril Hatman: iar apoi au rămas pe mâna feciorilor lui Gavril Hatmanul, Radul și cu Abaza...”.

La anul 1700, întâlnim pe VORNICUL ILIE ABAZA, despre care vorbește cronicarul Neculce. Acesta însoți la anul 1711 pe Cantemir în Rusia, rămânând acolo cu fostul său domn și ajungând la gradul de colonel în armata lui Petru cel Mare, ca mulți români pe acele timpuri. Urmașii săi au rămas tot acolo până în ziua de azi. La 1700, cum ne spune Neculce, el împreună cu alți cinci boieri fugiseră în Polonia, fiind Domn Nicolae Mavrocordat (Letopis. II, p. 297). Sub Cantemir Voevod, la 1711, avea titlul de „vornic despre Doamna”, printre boierii mari ai divanului.

ION ABAZA, *starostele* de Cernăuți, la 1710, cum relatează letopisețul lui Nicolae Costin, însoți împreună cu Hristea jicnicer pe doi agi turcești, care cercetau cazul unei călcări din teritoriul moldovenesc de către ruși, lângă râul Prut (let. Kogăln. p. 71, tom. II). Probabil că acest boier să fie frate cu vornicul ILIE ABAZA, contemporanul său. Abazeștii erau înrudiți cu familiile Sturdza, Moțoc și altele.

Nu știm dacă cumva faimosul turc Abaza-Pașa, de pe la 1630, de care se vorbește în istorie, n-ar fi din această familie (?).

La 1757, SANDUL ABAZA (fiul lui Ion?) e citat într-un document de moșie, aflat la Academia română.

Pare că după această dată, familia rămasă în țară, nu mai joacă niciun rol în afacerile publice și decăzu cu încetul. Sion (în *Arhondologia*, p. 1) spune despre familia Abaza: „neam vechi, peste 200 de ani, drept moldovean, au fost și vornici mari și viștiernici, iar acum abia se cunosc între nobili”.

GRIGORE ABAZA trăia pe la 1850, proprietar în districtul Tecuci și a avut de la soția sa Safta, o singură fiică Elisa, măritată cu colonelul Ioan Racoviță.

Descendenți ai acestei familii sunt numai cei din *Rusia*, printre nobilii ruși, coborâtori din vornicul Ilie Abază și din care mai mulți s-au distins în demnitățile statului și armată.

ARBORE

eche familie de boieri, cunoscută cu date sigure din secolul al XV-lea.

ARBORE CAMPODUX e raportat ca primul autor al cronicei lui Huru – reputată ca falsă. Acest campodux sau conducător de oști ar fi trăit în prima jumătate a secolului al XIII-lea (1200), sub Vodă Dragoș (?). Niciun alt izvor nu confirmă nimic despre acest personaj fictiv.

În secolul al XIV-lea în mod probat, găsim pe:

LUCA ARBORE, pârcălabul de Neamț, pe care o mulțime de documente ale timpului ni le-au transmis. Bătrânul Luca Arbore trăia încă pe la 1475, tot ca guvernator al zisei cetăți. Fiul său este:

HATMANUL LUCA ARBORE, faimosul portar de Suceava, boier vestit pe la finele secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea. Sfetnic de încredere al lui Ștefan cel Mare, rămâne și sub Bogdan, iar la moartea acestuia e lăsat conducător al țării în timpul minorității lui Ștefăniță. Faptele acestui boier au rămas vestite, și adesea poezia l-a cântat. Costache Negruzzi (în „Aprodul Purice”) ne spune:

„Acolo se află iarăși al oștilor veteran.

Arbur hatmanul, ce-n mână poartă un groaznic buzdugan...”

Astfel îl găsim pe acest viteaz în ajunul luptei cu oștile ungurești ale lui Hroirot. C. Stamati în „Sentinela”, zice:

„Eu sunt Arbore copile, Hatman lui Ștefan cel Mare, Am slujit sub a lui steaguri patruzeci de ani pe rând, Și în patruzeci războaie, crunte dar biruitoare. Văzui eroul Moldovei pe vrăjmașii săi bătând”.

Arbore însoțește pe domnul său, fiind alături de dânsul, în cele mai multe bătălii, mai ales cele din urmă. La bătrânețe, el pierе într-un mod cumplit, omorât de acela pe care-l crescuse în brațe: „În 1523 luna lui april, în cetatea Hârlăului, au tăiat Ștefan Vodă pe Arbore Hatmanul, pe care zic să-l fi aflat în viclenie... Și acea plată au luat de la dânsul, în loc de dulceață amară pentru nevoința lui cea mare; că nece judecat, nece dovedit au pierit... după nu multă vreme în acel an au tăiat Ștefan Vodă și pe feciorii lui Arbore, pe Toader și Nikita” (Ureche, Letop. I, 187).

Și Miron Costin spune în cronică: „În același an au pribegit Șarpe postelnicul, când au pierit Arbore Hatmanul cu feciorii săi. Arătatu-s-au acest Ștefan mare vărsător de sânge, cum s-a cunoscut cu bietul Arbore Hatmanul și cu feciorii lui, în cetate în Hârlău, cărora le-a tăiat capetele”.

La satul Solea de Jos în Bucovina, subzistă până azi bisericuța zidită de bătrânul Arbore la 1502, unde se văd și portretele lui, a soției sale IULIANA sau Iliana și ale copiilor.

Copiii Hatmanului Arbore au fost patru (?) băieți; iar fete: Odochia, Sofia, Nastasia, Maria, Stanca, Ana.

NICHITA și TOADER, frați, au pierit puțin timp după tatăl lor, decapitați ambii în Suceava. Din familia lui Arbore, au scăpat unii de urgia domnească. Pare că aceștia n-au fost dintre fiii Hatmanului, ci alte rude apropiate, care apoi s-au retras la moșia lor de baștină din Bucovina (satul Arbore), unde s-au perpetuat.

Sub Petru Vodă Rareș întâlnim tot ca Hatman, pe MIHU ARBORE, care părăsește pe acest principe în 1538, pentru a trece la adversarul său Ștefan Vodă Lăcustă, pe care apoi îl părăsește de asemenea.

După cum zice Letopisețul: „urându-l toată Curtea și boierii (pe Ștefan Lăcustă), s-au vorovit o seamă de boieri din curtea lui, anume Găneștu și Arboreștii, și la așternutul lui unde dormea l-au omorât în cetatea Sucevei” (1539) – între aceștia se afla și logofătul Troțușan.

La anul 1545, boierii „GLIGA fiul lui Arbore și Ion Crasneș” au fugit din Moldova în Polonia cu două călugărițe. Acest boier Gliga era fiul lui Mihu Hatmanul.

Despre Arborești, multe izvoare se află la d. Wickenhauser (Cernăuți) (V. Hasdeu, Etimol. mag.).

La 1628 se mai pomenea ca o tradiție despre averile de odinioară ale acestei familii, averi care trecuseră din neam în neam.

Cu încetul această mare familie începe să decadă, ajungând printre boiernași, și astfel chiar de la 1650, găsim într-un act din Bucovina, subscris printre mai mulți răzeși, pe: RADU ARBORE.

Într-un zapis de vânzare tot de acolo, din anul 1698, la sfârșit se spune: „Și eu Arbore Stegar am scris zapisul și pentru credință m-am iscalit. az SANDUL ARBORE Stegar... iscal...”

Satul Solea de Jos din Bucovina, ca o amintire, păstrează încă numele de „Arbore”.

În secolul trecut trăia în satul Arbore, urmașul acestei vechi familii: LUCA ARBORE. Fiul acestuia: DUMITRU Arbore a fost vel Paharnic și a avut două fete: una s-a căsătorit cu C. Kogălniceanu; iar cealaltă SMARANDA, cu boierul Zamfirache RALLI, din Basarabia. Boierul Ralli a dat spre înfiere lui Dumitru Arbore, pe fiul său mai mic CONSTANTIN; iar pe fata sa ELENA, bătrânului boier Ilski din Bucovina (Crasna).

CONSTANTIN ARBORE (născut Ralli) a avut doi fii și două fete:

1. Elena, măritată în Rusia cu generalul Mihail Makceff, actual comandant al fortăreței Brest-Litovsk;
2. Maria căsătorită în Caucaz;
3. Vladimir a murit fără copii; iar cel de pe urmă urmaș este

4. ZAMFIR C. ARBORE, publicist etc. a scris mai multe uvrării însemnate, între care marea monografie asupra „Basarabiei”, de al cărei istoric și etnografie s-a ocupat în special. Are trei copii: DUMITRU Arbore, Caterina și Nina.

ASAN

echi familie a cărei origină se urcă la ASAN, conducătorul Vlaho-Bulgarilor din Balcani, pe la anul 1190, după cum spune și Cantemir, vorbind despre mișcarea popoarelor din Balcani: „Capetele acestei ridicări au fost doi frați Petre și Asan; din acest Asan sunt Asanii care și astăzi sunt la noi în țară, măcar că cu multă vreme mai pe urmă au venit în Moldova” (Cronica II, 250).

Tot el, în „Descrierea Moldovei”, mai spune la lista familiilor: „Asan. Care se trag de la Asan, un frate al lui Ion, domnul țării muntenești, despre care pomenește Chonait”. Acest Asan care cu frațele său Petre respinseră domnia bizantină, era român chiar din munții Carpați (Hasdeu. Etinol. magnum). Fiul său Ion se numi Asan, după tatăl său și, astfel, întreaga posteritate domnind peste imperiul valaho-bulgar e cunoscută sub numele de dinastia Asanilor. Asan e ucis la 1196, Petru la 1197. Urmează apoi IONIȚĂ ASAN (1197-1207) faimosul biruitor al lui Balduin de Flandra și cel care primi titlul de împărat, în 1204. Apoi vin pe rând: ION ASAN, Caliman și MIHAIL ASAN (-1257), după care nu mai auzim de urmașii acestora. Ei erau aliați cu familia imperială a Comnenilor.

Peste un secol și mai bine, ALEXIE ASAN la 1373 era senior al insulei Tassos sub autoritatea Venețienilor.

Epoca în care această familie s-a strămutat în Moldova nu se poate preciza, probabil că înainte de jumătatea secolului al XVI-lea, deoarece un istoric grec scria pe atunci că familia s-a stins în linie bărbătească prin acele locuri.